

Avanpremieră la eveniment: Comedia franceză

Să anunți ca eveniment un fapt artistic pe care nu l-ai văzut este un risc pe care mi-l asum, căci nu cred că există iubitor de teatru, cunoscător de franceză care n-ar vrea să audă măcar odată un text de Moliere spus de cei mai educați propagatori ai cuvântului său, de cei, care oficiază; seară de seară, în casa lui. Așadar, în 19, 20 și 21 februarie vine să prezinte publicului bucureștean *Vicleniile lui Scapin* o parte din trupa Comediei Franceze, montare recentă (22 noiembrie 1997 – premiera) semnată de regizorul Jean-Louis Benoit. Câteva date despre Casa lui Moliere sau *Comedia Franceză* nu ne dăunează, cred eu. Inaugurată în 1680, a avut totdeauna obligația de a da viață repertoriului dramatic francez de la „clasicii” – contemporani casei, până la modernii – contemporani nouă. În afara clădirii situată în strada Richelieu (de aici „Sala Richelieu”) și-a mai atașat teatrul lui Jacques Copeau, adică „Théâtre du Vieux Colombier” – spațiu de reformă teatrală și, de curând, un Studio – Teatru în apropierea piramidei de la Louvru, gândit modern de arhitectul Michel Sené. studiou care, în afară

de spectacole oferă publicului și vizionări de „teatrotecă”, pentru cei ce vor să vadă sau revadă și pentru documentarea creatorilor. De la crearea sa, la Comedia Franceză s-au pus în scenă peste 3000 de piese, pe primul loc situându-se textele întemeietorilor teatrului francez; Corneille, Racine, Moliere. O vogă deosebită a cunoscut literatura dramatică a lui Voltaire în secolul său, apoi preponderent, cum spuneam, piese de limbă franceză din toate timpurile. Eugène Ionesco a intrat în repertoriu abia în 1967 (în timpul administrației lui Maurice Escande) și, deși trecuse mai bine de un deceniu și jumătate de la lansarea sa, tot s-a stârnit un bun scandal și mulți l-au considerat incompatibil cu sobrietatea locașului de cultură. Nu-i de mirare că Ionesco a pătruns atât de greu, când prima montare Cehov a fost în 1961, urmată de Brecht și Beckett, iar compatriotului lor Jean Genet i s-a acordat atenție mult mai de curând. Trupa Comediei Franceze (singurul teatru din țară subvenționat integral de stat) a numărat și numără numai în jur de 60 de actori și este un ansamblu permanent (unicul).

Actualul „administrator general”, Jean Pierre Miquet, consideră ca principală caracteristică a programului Comediei faptul că își asumă riscuri în actualitate rămânând fidelă unui repertoriu de ținută. Pentru a lucra cu trupa au fost totdeauna invitați regizori de renume, scenografi de seamă (nu de puține ori pictori renumiți cum a fost, de pildă, Raoul Dufy, ce-a făcut decoruri la piese de Salacrou), pentru costume, desenatori en vogue (cum ar fi recent Christian Lacroix pentru *Fedra*, vezi imaginile noastre) ș.a.m.d. La Comedia Franceză există uriașe colecții ce conservă afișe, programe, peruci, costume, obiecte de scenă ori aparținând marilor autori sau interpreți. Într-unul dintre foaiere, la loc de cinste, se află chiar „fotoliul lui Moliere”, certificat drept autentic în pofida secolelor și vicisitudinilor prin care a trecut clădirea (precum un incendiu la începutul secolului nostru). Faptul că a fost conservat totul cu rigoare le îngăduie istoricilor de teatru să facă și statistici, care pot părea ciudate când este vorba de artă, dar care au, oricum, semnificația lor. Una

dintre ele ne spune că Moliere a fost cel mai jucat autor cu 33 de piese în 31.655 de reprezentații, Racine cu 12 piese în 9.084 reprezentații, Musset cu 25 de piese în 6.665 de reprezentații – numărătoare începută la 25 august 1680.

Cine este actualul administrator general, adică acel intelectual care imprimă liniile repertoriului, selecționează colaboratorii și răspunde pentru ținuta multiseclarului locaș de cultură? Numele său este Jean Pierre Miquet, regizor, format la „grupul de teatru antic de la Sorbona”, debutul din 1964 fiind pe un text de Corneille. De atunci, a condus teatrul Odéon (unde a montat Cehov, Strindberg, Frisch), a fondat și condus centrul dramatic de la Reims, a fost directorul Conservatorului Național Superior de artă dramatică și din 1993 conduce Casa lui Moliere, unde și înainte pusese în scenă texte de Racine, Marivaux ș.a. J.P. Miquet este totodată actor (a făcut parte din distribuțiile unor filme semnate de Godard, Costa-Gavras, Rappeneau) și autor a două volume: *Teatrul și zilele* (1986), *Despre tragedie* (1988). El țintește, printre altele, să apropie experimentul de producția teatrală a bastionului tradiției, ceea ce a încercat Vitez, de pildă, când se afla în același post, dar doar pentru puțină vreme. Spectacolul pe care-l aduce Comedia Franceză în fața publicului bucureștean este semnat de Jean Louis Benoit, cunoscut, îndeosebi, ca regizor de „piese

nescrise” sau de „texte uitate”. De această dată s-a oprit la *Violențele lui Scapin*, comedie care cădea la premiera sa din 1671 și care a fost criticată până la memorabilele cuvinte ale lui Boileau ce au însoțit de secole destinul piesei și se mai învață încă în liceele franceze. Zicea intransigentul Boileau: „Dans ce sac ridicule ou Scapin s'enveloppe, / Je ne reconnais point l'auteur du *Misanthrope*”. Benoit, după cum mărturisește, a luat „în serios” *Violențele lui Scapin*, ținând seamă de ferocitatea ei împotriva tradiției care o considera o piesă simplă și ușoară, vecină cu Commedia dell'Arte. Pentru regizor, Scapin este un om singur, un melancolic, dotat uneori cu o „energie disperată” pentru că este generoasă. El ajută oamenii și este plătit cu grațitudine. „Secolul I-a zdrobit”, susține Benoit oferind cheia pentru citirea spectacolului său.

Decorurile și costumele spectacolului său sunt datorate lui Alain Chambon, care de când s-a lansat în scenografie, adică din 1974, a semnat peste 70 de spectacole de teatru și de operă pe texte de Moliere sau Diderot până la Sarrante sau Eduardo de Filippo. Publicul a transformat spectacolul într-un succes, criticii au exclamat „epatant”, „formidabil”, rămâne să vedem cu ochii noștri și să judecăm cu mintea noastră.

Florica Ichim

Violențele lui Scapin de Molière, Comedia Franceză.

Distribuția:

Gérard Girondon
(*Scapin*), Isabelle
Gardien (*Hyacinthe*),
Christian Blanc
(*Argante*), Malik
Faroun (*Géronte*),
Florence Viala
(*Zerbinette*), Laurent
d'Olce (*Octave*),
Laurent Rey
(*Sylvestre*), Yaël
Elhadad (*Carle*),
Hédi Tillette de
Clarmont-Tonnerre
(*Léandre*), Delphine
Saloka (*Nérine*).

